

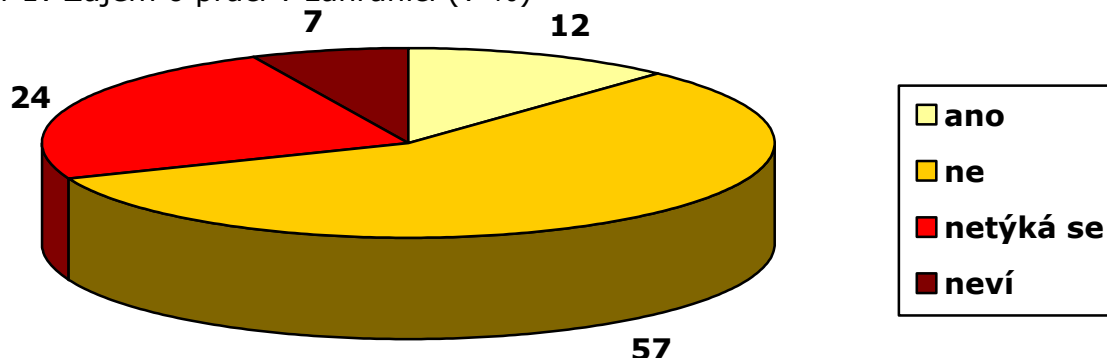
Zájem obyvatel ČR o práci v zahraničí

Technické parametry

Výzkum:	<i>Naše společnost 2004, v04-12</i>
Otázky:	<i>EU.81 – EU.88</i>
Termín terénního šetření:	<i>29. 11. – 6. 12. 2004</i>
Počet respondentů:	<i>1071</i>
Reprezentativita:	<i>obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Výběr respondentů:	<i>kvótní výběr</i>
Zveřejněno dne:	<i>24. ledna 2005</i>
Zpracovala:	<i>Naděžda Horáková</i>

V prosincovém šetření realizovaném Centrem pro výzkum veřejného mínění SOÚ AV ČR jsme se mimo jiné věnovali problematice práce v zahraničí. Na úvod jsme všem respondentům položili otázku: „Uvažujete o tom, že odejdete za prací do zahraničí?“

Graf 1: Zájem o práci v zahraničí (v %)

Zájem o práci v zahraničí projevilo v prosinci 2004 12 % oslovených občanů, dalších 7 % respondentů si v této otázce nebylo jisto. Zájem o práci v zahraničí projevují výrazně častěji mladí lidé ve věkových kategoriích 15 až 19 let (zde je to celých 47 %) a od 20 do 29 let (21 %). Není tedy nijak překvapivé, že skupinou, která nejčastěji zvažuje možnost odchodu za prací do zahraničí, jsou studenti. Práci v zahraničí také častěji zvažují lidé svobodní, žijící bez partnera a bezdětní. Zájem o práci v zahraničí je o něco častější u mužů než u žen.

Otázka zjišťující zájem obyvatel naší země o práci v zahraničí nebyla součástí šetření CVVM poprvé. Časové srovnání nabízí tabulka 1.

Tabulka 1: Zájem o práci v zahraničí – časové srovnání (v %)

	05/2003	12/2004
ano	6	12
ne	62	57
netýká se	24	24
neví	8	7

Jak ukazuje tabulka 1, v porovnání se situací v polovině roku 2003 zájem českých občanů o práci v zahraničí vzrostl. Zatímco v roce 2003 chtělo do zahraničí za prací odcestovat pouze 6 % oslovených občanů, v prosinci 2004 to bylo 12 %.

Respondentů, kteří možnost odchodu do zahraničí za prací zvažují, jsme se dále zeptali, kdy hodlají tento svůj záměr uskutečnit.¹ Výsledky jsou spíše orientační, neboť na otázku odpovídalo pouze 127 dotázaných, kteří uvedli, že by o práci v zahraničí zájem měli.

Tabulka 2: Kdy chtějí respondenti za prací do zahraničí odjet (v %) (n = 127)

do půl roku	2
do jednoho roku	18
později	72
neví	8

Naprostá většina respondentů hodlá za prací do zahraničí odjet později než za rok. Do jednoho roku chce pracovat v cizině pětina oslovených, kteří o práci v zahraničí projevili zájem.

V prosincovém šetření jsme se respondentů, kteří o práci v zahraničí projevili zájem (n = 127), dále zeptali, v jaké zemi by chtěli pracovat.² Jednalo se o otevřenou otázku (bez nabídky odpovědí), takže respondenti spontánně uváděli vybranou zemi.

Tabulka 3: V které zemi chtějí čeští občané pracovat (v %) (n = 127)

Německo	24
Velká Británie	24
Spojené státy americké	8
Irsko	7
Rakousko	2
Švýcarsko	2
Západní Evropa (obecně)	2
Jiná odpověď	16
Neví	15
Celkem	100

Čeští občané chtějí nejčastěji pracovat v Německu nebo ve Velké Británii (shodně 24 % respondentů). O něco menší zájem projevili dotázaní o práci ve Spojených státech amerických a v Irsku.

Respondentům jsme v našem výzkumu rovněž položili otázku, zda podnikají konkrétní kroky k získání práce v zahraničí.³ Opět se jednalo o otevřenou otázku, tedy bez nabídky odpovědí.

¹ Otázka: „Kdy byste chtěl tento záměr uskutečnit? Do půl roku, do jednoho roku, později?“

² Otázka: „V jaké zemi chcete pracovat?“

³ Otázka: „Podnikáte konkrétní kroky k získání práce v zahraničí? Pokud ano, jaké?“

Tabulka 4: Kroky k získání práce v zahraničí (v %) (n = 127)

nepodniká nic	59
učí se jazyky	17
sbírá informace	8
zkouší najít práci s pomocí přátel, známých	4
hledá práci přes internet	2
Jiná odpověď	10
Celkem	100

Většina dotázaných, kteří uvažují o práci v zahraničí, zatím nepodniká žádné kroky k tomu, aby práci v cizině skutečně získala. Pokud se respondenti na práci v zahraničí nějak připravují, pak se nejčastěji učí cizí jazyky (17 %) a sbírají informace (8 %). Pouhá 4 % zájemců o práci v zahraničí uvedla, že si již zkouší najít práci s pomocí přátel a známých.

Dále jsme zjišťovali, jakou roli při rozhodování zájemců o práci v zahraničí hrají jednotlivé faktory.⁴

Tabulka 5: Role jednotlivých faktorů při zájmu o práci v zahraničí (v %) (n = 127)

	velmi silná	silná	střední	slabá	žádná
zvýšení příjmu	62	27	9	2	0
zvýšení kvalifikace	30	36	19	8	7
získání nových pracovních poznatků a zkušeností	46	30	16	6	2
zlepšení jazykových znalostí	64	20	12	3	1
lepší možnost seberealizace	44	38	15	0	3
poznání nového	48	36	12	2	2
geografická blízkost	18	21	33	13	11

Poznámka: Dopočet do 100 % tvoří odpověď „nevím“.

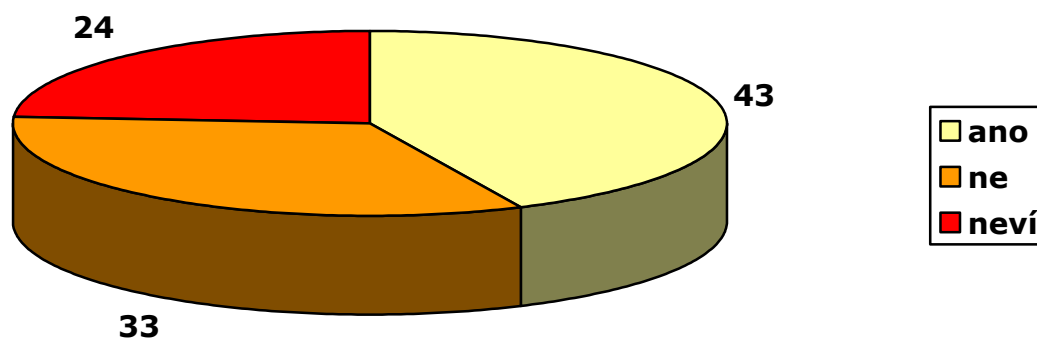
Při úvahách o možnosti odejít do zahraničí za prací hrají pravděpodobně nejvýznamnější roli naděje na zvýšení příjmu a možnost zlepšení vlastních jazykových znalostí. Poměrně značný význam přisoudili respondenti rovněž příležitosti k získání nových pracovních poznatků a zkušeností, lepší možnosti seberealizace a poznání nového. O něco slabší roli než výše zmíněné skutečnosti hraje při rozhodování o odchodu za prací do zahraničí možnost zvýšení kvalifikace. Jako relativně nejméně důležitá se respondentům jeví geografická blízkost zvolené země.

Poslední otázka, která byla položena pouze respondentům, kteří mají zájem odcestovat za prací do zahraničí, zjišťovala, zda by byli ochotni se kvůli práci v zahraničí do zahraničí trvale přestěhovat.⁵

⁴ Otázka: „Uvedte, jakou roli při vašem rozhodování hraje zvýšení příjmu, zvýšení kvalifikace, získání nových pracovních poznatků a zkušeností, zlepšení jazykových znalostí, lepší možnost seberealizace, poznání nového, geografická blízkost?“

⁵ Otázka: „Byl byste ochoten se kvůli práci v zahraničí do zahraničí trvale přestěhovat?“

Graf 2: Ochota trvale se přestěhovat do zahraničí kvůli práci (v %) (n = 127)

Ochotu přestěhovat se za prací do zahraničí projevili 4 z 10 respondentů, kteří v současnosti možnost pracovat v cizině zvažují, naopak k trvalému přestěhování není ochotna třetina zájemců o práci v cizině. Přibližně čtvrtina pak dosud nemá v této věci jasno.

Respondentů, kteří uvedli, že o práci v zahraničí nemají zájem, jsme se zeptali, jakou roli v jejich nezájmu hrají některé faktory.⁶ Na otázku tedy neodpovídali dotázaní, kteří uvedli, že se jich problematika práce v zahraničí netýká, nebo že v této věci dosud nemají jasno.

Tabulka 6: Role jednotlivých faktorů při nezájmu o práci v zahraničí (v %) (n = 583)

	velmi silná	silná	střední	slabá	žádná
nedostatečné jazykové znalosti	30	22	21	11	15
dobré pracovní místo v ČR	11	13	26	18	29
rodina, přátelé, zázemí	57	26	9	3	4
jsem tu doma, jsem Čech	42	29	16	7	6
vyšší věk	28	15	14	12	31
špatný zdravotní stav	7	7	16	21	48
obava z diskriminace v zahraničí	5	13	21	23	32

Nejčastěji uváděným důvodem nezájmu českých občanů o práci v zahraničí je rodinné zázemí a přátelé, tato skutečnost hraje velmi silnou či silnou roli podle 83 % oslovených. Podle nadpoloviční většiny dotázaných hraje v jejich případě velmi silnou či silnou roli také to, že se tady cítí doma, že jsou Češi (71 %) a dále jejich nedostatečné jazykové znalosti (52 %). Pro poměrně značnou část respondentů hraje rovněž významnou roli vyšší věk (43 %) či dobré pracovní místo, které mají v ČR (24 %). Nejmenšímu podílu respondentů se jako zásadní jevil vliv špatného zdravotního stavu a obavy z diskriminace.

Na závěr celého bloku otázek věnovaných práci v zahraničí jsme ještě všem respondentům položili otázku, zda na jejich zájem o práci v zahraničí měl nějaký vliv vstup České republiky do Evropské unie.⁷

Tabulka 7: Vliv vstupu ČR do EU na zájem o práci v zahraničí (v %) (n = 1071)

ano	10
ne	63
netýká se	24
neví	3

⁶ Otázka: „Jak ovlivňují Váš nezájem o práci v zahraničí následující okolnosti: (viz tabulku 6)“

⁷ Otázka: „Změnil se Váš zájem o práci v zahraničí po vstupu ČR do Evropské unie?“

Vstup České republiky do Evropské unie ovlivnil zájem o práci v zahraničí přibližně u desetiny českých občanů. Naopak více než dvě třetiny oslovených uvedly, že vstup naší země do EU je v této věci nijak neovlivnil.